

Landelijke contactdag voor vogelasielhouders te Amersfoort

Op zaterdag, 23 april j.l. werd de eerste landelijke contactdag voor vogelasielhouders in Nederland gehouden. Zo te oordelen naar de opkomst bleek deze eerste kennismaking met elkaar een groot succes, want naar schatting waren er zo'n 50 à 60 mensen aanwezig. Deze opkomst was wellicht mede te danken aan het aantrekkelijke programma, dat op deze dag werd aangeboden.

Na een kort welkomstwoord liet de heer A. Bruin zien hoe hij zijn asiel, gelegen in de Gelderse vallei, beheerde. In feite dient zijn hele woning, een oud boerderijtje en erf met opstallen tot asiel, want overal zijn er vogels aan te treffen. Zijn boerderij ligt heerlijk alleen te midden van uitgestrekte weilanden en bossages. Rond zijn woning heeft hij nog ongeveer 1 hectare land, waar hij de vogels naar behoefte nog eens extra de ruimte kan geven. Het behoeft geen betoog, dat de omstandigheden waaronder hij zijn werkzaamheden verricht, ronduit ideaal genoemd kunnen worden.

Wat de heer Bruin met name toonde was de verzorging van verschillende soorten uilen, die in de Gelderse vallei gelukkig nog in behoorlijke aantallen voorkomen. Bij de vertoning van de dia's gaf hij naar mijn mening bijzonder waardevolle tips, die voor een goede verzorging van deze dieren onontbeerlijk zijn. Zo vertelde hij zijn ervaring, dat men de uilen aan speciale geluiden en bewegingen moet laten wennen. Tijdens de behandeling moet men daar ook weer niet te veel van afwijken, opdat de dieren niet verontrust worden. Een andere bijzonderheid was, dat men er zich voor dient te hoeden de dieren niet van boven te benaderen. In de vrije natuur komt voor deze dieren het gevaar bijna altijd van boven af. Een benadering van boven wordt dan al spoedig opgevat als een bedreiging, hetgeen de verzorging nu niet bepaald ten goede komt. Ook het hurken voor de dieren of bukken moet vermeden worden, omdat ook deze houding als een dreighouding wordt opgevat. Het "slank blijven" kan evenwel vertrouwen inboezemen. Bij het plaatsen van deze dieren in hokken moet men ervoor zorgen, dat ze steeds kunnen zitten op een plaats, waar ze iets direct boven hun kop hebben zoals een afdakje of iets dergelijks.

Een fout die veel wordt gemaakt, - hoe begrijpelijk ook -, is, dat men de dieren teveel aan de menselijke omgang leert wennen. Een dier in de vrije natuur dient steeds een zekere achterdocht te bewaren en op zijn hoede te zijn. Worden de dieren te mak dan dreigen ze, eenmaal teruggeplaatst in de vrije natuur, alras een gemakkelijke prooi voor verschillende belagers te worden. Een duidelijk onderscheid voor gevaren hebben zij verloren.

Bij de behandeling moet men er naar streven steeds zoveel mogelijk dezelfde kleding te dragen. De kleding behoeft zeker niet onopvallend te zijn. Hier speelt geen enkele behoefte aan camouflage. Wellicht is het zelfs aan te bevelen juist wel opvallende kleding te dragen, zodat de identificatie van de verzorger wordt bevorderd. Een overdaad aan groene kleding zou zelfs bedreigend werken, daar de vogels deze kleding teveel met het "jachttenue" zouden vergelijken,

Wanneer uilen bij het voeren niet zelf de bek opendoen, dan moet men de mondhoeken prikkelen. Verder moet het voeren van achteren over de kop heen gebeuren, dit in tegenstelling met de meeste andere vogels. Aan de ogen kan men bijvoorbeeld zien of de dieren zich op hun gemak voelen of dat ze onrustig zijn. De uilen voelen zich bijvoorbeeld onrustig, wanneer zij met hun oogleden van boven naar beneden knippen. Een bijzonderheid bij uilen is, dat zij ook met hun oogleden - de uilen hebben meer paren oogleden - van onder naar boven kunnen knippen.

Voor wat betreft het voeren vertelde de heer Bruin, dat hij bijna alleen maar eendagskuikens aan de uilen voerde, met zo nu en dan een bijvoeding om eenzijdigheid in de voeding te vermijden. Zoals bekend braken de uilen die delen van hun prooi na verloop van tijd uit, die onverteerbaar zijn. Uilen slikken hun prooi, in tegenstelling tot vele andere roofvogels, in zijn geheel door. Zolang de uilen nog spierwitte braakballen produceren is dat voor de verzorger een teken, dat de uilen alleen van eendagskuikens leven en nog niet in staat zijn zelf op rooftocht uit te gaan. Pas wanneer resten van andere prooidieren (muizen e.d.) duidelijk in de braakballen kunnen worden onderscheiden, is dat een teken dat de vogels zelfstandig zijn en rijp zijn om losgelaten te worden.

Naast deze uiteenzetting over de verzorging van uilen gaf de heer Bruin een voorbeeld van verzorging, waar het ging om het herstellen van gebroken ledematen. Zo had hij eens een valk met een gebroken vleugel. Op het eerste gezicht leek het een hopeeloos geval, daar de fractuur zich vlak bij een der gewrichten bevond. Allereerst verdoofde hij de vogel met een verdovingsmiddel (een injectie van een $\frac{1}{2}$ cc). Daarna legde hij de valk op zijn rug en maakte vervolgens het spaakbeen en de ellepijp vrij, die beide gebroken bleken. Tussen deze twee botten legde hij een bamboestift en het geheel werd omwikkeld met een kattendarm. Daarna werd de spier er weer aan vastgenaaid. Na zes dagen werden de spalk en de hechting verwijderd en het geheel zat keurig aan elkaar. Daarna kon de valk weer in vrijheid worden gelaten. Vanzelfsprekend dienen de vleugels na het spalken tijdelijk goed vastgezet te worden. Een mogelijkheid hiertoe is de vleugels over de rug wat te laten kruisen en daarna bij de kruising vlak tegen het einde van de staart aan elkaar vast te binden. De weer in model geplaatste ledematen moeten ook voor enige tijd vastgezet worden. Bij de gebroken vleugel gebeurde dit door middel van een bamboestift, maar bij de poten kan dit goed gebeuren door middel van een plastic of rubber slang, die aan een zijde is opengesneden. Na het openvouwen klapt hij daarna vanzelf om de gekneusde of gebroken poot, waarbij natuurlijk wel duidelijk moet vaststaan, dat de gekwetste ledematen goed op hun plaats zitten. Een dergelijke "zachte" spalk verdient de voorkeur boven een harde spalk, omdat harde spalken door eventueel schuren e.d. ontstekingen of andere beschadigingen kunnen veroorzaken. De slang mag echter niet direct om de poot gevouwen worden, want eerst moet de poot goed met pleisters worden afgedekt. Het belangrijkste voordeel van zachte spalken is, dat de kans om bloedvaten dicht te drukken tot een minimum wordt beperkt. Met harde spalken gebeurt dit nogal eens, waarna de getroffen ledematen vrij spoedig kunnen afsterven.

Wanneer een vogel met gebroken of gekneusde ledematen aldus is behandeld, wordt hij in een klein kistje geplaatst met een gesloten deksel. De maat van dit kistje moet zodanig zijn, dat de vogel er zich niet in kan omdraaien of om kan vallen. Slechts de achterkant is met gaas bedekt. Op deze wijze vindt de vogel voldoende rust om te kunnen genezen en kan hij zich ook niet door onnodige bewegingen beschadigen.

Vooraf bij roofvogels, aldus de heer Bruin, is het van belang, dat het genezingsproces voor 100% lukt, daar deze vogels voor hun rooftochten steeds in topconditie moeten zijn; dit in tegenstelling tot vele andere soorten vogels, die eventueel op de grond hun kostje wel kunnen opscharrelen.

Als laatste voorbeeld noemde de heer Bruin een torenvalk, die veel handpennen had verloren en zo min of meer stuurloos was geworden. Om zo'n beest te kunnen redden is men soms wel genoodzaakt de handpennen kunstmatig met andere veren te verlengen in afwachting van de volgende ruiperiode. Soms kan zo'n beschadiging ook blijvend zijn.

- - - - -

Na de heer Bruin kwam een dierenarts, die gespecialiseerd was in de revalidatie van roofvogels. Hij begon zijn uiteenzetting met de stelling, dat men niet het idee moest koesteren, dat men dank zij de goede zorgen in vogelasiels een bijdrage zou kunnen leveren tot de instandhouding van de soort. De voordelen zijn veeleer een zaak van mentaliteitsverbetering en opvoeding van mensen.

Het volgende thema van zijn betoog werd gevormd door een uiteenzetting over een geheel nieuw type hok, naar zijn mening bijzonder geschikt voor de opvang van roofvogels. Zijn hokken zijn aan de zijkanten geheel gesloten, maar het dak blijft open en wordt slechts afgedekt met een net. De achtergrond van een dergelijke constructie is, dat de roofvogels zeker niet te tam moeten worden, daar anders hun eigen jachtinstinct verloren gaat. Worden roofvogels te tam dan zijn zij vaak ten eeuwige dage tot de bedelstaf veroordeeld en zijn zij nauwelijks in staat zelf een prooi te machtigen. Daarom moet voor roofvogels ieder contact met mensen zoveel mogelijk worden vermeden. Voor observatie of controle verdient het aanbeveling alleen maar een kijkgaatje of een eenrichtingsruit te gebruiken. Tijdens het voeren mag men zich ook niet laten zien en het beste is dan ook het voedsel door een gat naar binnen te schuiven. Zitstokken moeten nooit boven drinkbakken of vijvers bevestigd worden, daar de vogels dan hun eigen drinkwater bevuilen. De hygiëne in het algemeen verdient bijzondere aandacht omdat juist roofvogels nimmer met hun eigen uitwerpselen of prooiresten in aanraking komen. Het asielmilieu is vooral voor deze vogels geheel anders en daarom soms gevaarlijk. De verblijfsduur in asiels moet voor hen tot een minimum beperkt blijven.

Na deze uiteenzetting over de accommodatie wordt verteld hoe men een fractuur moet lokaliseren en beoordelen. Niet alleen moet men naar botten of gewrichten kijken, maar daarbij dienen ook de spierweefsels aan een onderzoek onderworpen te worden. Voordat men echter een eventuele fractuur zelf gaat bekijken, is het verstandig de vogel een tijdje te observeren zonder dat de vogel uiteraard daarvan hinder

ondervindt. Aan de hand van een zorgvuldige observatie kan men al veel aan de weet komen omtrent de aard van de kwetsuur of de stoornis.

Ook deze spreker had een paar waardevolle adviezen t.a.v. het spalken van gebroken of gekneusde ledematen. Men moet eerst nagaan of er wel gespalkt moet worden. Wanneer bijvoorbeeld slechts de ellepijp of alleen het spaakbeen is gebroken, dan wordt toch het geheel in verband gehouden en geneest de fractuur binnen 6 dagen. Hij was het met de vorige spreker eens, dat de behandelde vogel in een klein kistje moet worden afgezonderd. Een verschil met de vorige spreker is, dat het kistje geheel afgesloten moet zijn. Slechts via spleten bij de bodem mag licht binnenkomen. Door deze spleten kan ook periodiek aas naar binnen worden geschoven. Bij het vastzetten van vleugels e.d. na het spalken mag men zeker geen leukoplast direct op de veren aanbrengen, hetgeen helaas nog maar al te vaak gebeurt. Dit veroorzaakt uiteraard beschadigingen aan het verenkleed.

Vervolgens werden verschillende dia's getoond over een regelmatig voorkomende vorm van tuberculose bij verschillende vogels. Met name houtduiven hebben veel aan deze ziekte te lijden, maar het voordeel bij hen is, dat het ziektebeeld vrij spoedig door de kweker kan worden onderkend. Bij vogels in het wild krijgt men de vogels pas in een ver gevorderd stadium van deze ziekte in handen, waarna genezing niet of nauwelijks meer mogelijk is. Deze ziekte is het gemakkelijkst te herkennen aan gele gezwollen in de bek en keel van de vogel. Via toediening van bepaalde geneesmiddelen zijn dergelijke vogels, mits de ziekte nog niet te zeer is gevorderd, nog wel te genezen. De besmetting geschiedt via het oppikken van eieren verspreid door z.g. dragers van deze ziekte.

Wanneer men roofvogels met vlees voert dan verdient het, aldus de spreker, aanbeveling 1 gram carnicon per dag aan de dieren toe te dienen. Het vroeger wel eens aangeprezen gistocal kan echter achterwege blijven. De reden hiervoor is, dat roofvogels niet zuiver vlees eten maar ook botten e.d. In deze botten bijvoorbeeld zitten voedingsstoffen, die voor het op peil houden van de conditie van het dier onontbeerlijk zijn. Door het vaak noodgedwongen toedienen van louter vlees krijgt het dier een tekort aan vitamine A en D. Met behulp van carnicon kan dit tekort worden aangevuld.

Voor de vaststelling van de conditie van de binnengebrachte dieren (in dit geval roofvogels) is het van belang het gewicht na te gaan. Heeft een bepaalde vogel al bijna de helft van zijn gewicht verloren, dan heeft redden geen zin meer en kan hij beter terstond worden afgemaakt. Zo gaf de spreker onder meer de volgende gewichten op, die kenmerkend zijn voor gezonde vogels.

	<u>vrouwtje</u>	<u>mannetje</u>
Boomvalk	230 gr	200 gr
Torenvalk	260 gr	200 gr
Smelleken	200 gr	165 gr
Buizerd	1000 gr	850 gr

	<u>vrouwtje</u>	<u>mannetje</u>
Velduil	410 gr	360 gr
Ransuil	300 gr	250 gr
Bosuיל	700 gr	500 gr

Aan het einde van dit betoog werd van onze zijde de vraag gesteld of er nog een ringvergunning aan ons vogelasiel kon worden toegekend. Geantwoord werd, dat men daar voorlopig niet op behoefde te rekenen, daar dergelijke vergunningen in eerste instantie bedoeld zijn voor zuiver trekonderzoek. Mocht men toch graag bepaalde vogels willen ringen om eventueel te kunnen nagaan in hoeverre men met het loslaten van bepaalde vogels succes heeft, dan verdient het aanbeveling zich in verbinding te stellen met de dichtstbijzijnde vergunninghouder. Een complete lijst van vergunninghouders in Nederland zal door het Ministerie van C.R.M. aan ons worden toegezonden.

Geattendeerd werd nog op de mogelijkheid "asielvogels" van ringen te voorzien, gemerkt met een extra code. Aan de hand van dergelijke ringen kunnen onderzoekstations e.d. onmiddellijk vaststellen of men met normale trekvogels te doen heeft of met in vrijheid gestelde asielvogels.

Tenslotte werd aan het einde van de dag de heer Bruin bereid gevonden om eens een keer in Noordwijk een uiteenzetting te komen geven. Gezien de kwaliteit van zijn opnamen en zijn boeiende betoogtrant belooft dit ongetwijfeld een succes te worden.

C.M.J.Verweij

OOIEVAAR IN NOORDWIJK

Op 21 maart fietste ik over het Westeinde naar huis toen ik opeens een grote vogel opmerkte. Ik zag dat hij ging landen en ik volgde hem. Toen hij wat lager vloog, zag ik dat het een Ooievaar was. Hij streek neer in een weiland.

Ik ben gauw mijn fototoestel gaan halen en nadat ik een aantal foto's had gemaakt, vloog hij weg, maar hij kwam weer spoedig terug. Daarna heb ik Dick Passchier gewaarschuwd, die ook al gauw bezig was zijn (gebruikte) filmrolletje vol te schieten,

Later hoorden we, dat het geen wilde Ooievaar was, maar een ontsnapt exemplaar uit het ooievaarsdorp "Het Liesveld" te Alblasserwaard. Dit zagen we doordat het dier geringd was en de ring erg hoog aan de rechterpoot bevestigd was. Het Liesveld is de enige in heel Europa die zo ringt.

G.de Croock
